

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	11. 12 2025 GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	23-3/25-15/10
VEZA:	
EPA:	673 XXVIII
SKRAĆENICA:	PRILOG:

Ulqin/Ulcinj, 11.12.2025.

Skupština Crne Gore
N/r Andriji Mandić, predsjedniku

Na osnovu člana 148 Poslovnika Skupštine Crne Gore, na **PREDLOG ZAKONA O SARADNJI CRNE GORE SA DIJASPOROM – ISELJENICIMA**, podnosim sljedeće amandmane:

AMANDMAN 1 – Jezik i identitet manjinskih naroda

Na član 11 – nakon stava 1 dodaje se nova alineja, koja glasi:

„– obezbjeđuje programe učenja i očuvanja jezika manjinskih naroda, posebno albanskog i bosanskog jezika, u skladu sa porijeklom i potrebama pripadnika dijaspor – iseljenika;“

Obrazloženje

Veliki dio dijaspor Crne Gore čine pripadnici manjinskih naroda koji su se iselili zbog ekonomskih, bezbjednosnih i identitetskih razloga. Očuvanje jezika predstavlja ključni element njihovog kulturnog identiteta. Zakon u sadašnjoj formi govori opšte o „kulturnom identitetu“, ali ne precizira obavezu države da obezbijedi programe i materijale na jezicima manjina. Ovaj amandman tu obavezu jasno uvodi.

* * *

AMANDMAN 2 – Udžbenici i obrazovni materijali na manjinskim jezicima

Na član 11 – u stavu: „stara se o dostupnosti posebnih obrazovnih programa, udžbenika i nastavnih sredstava“ dodaje se na kraju rečenice:

„...uključujući materijale na jezicima manjinskih naroda u skladu sa potrebama dijaspore – iseljenika.“

Obrazloženje

Djeca iseljenika u dijaspori u velikom broju žele da sačuvaju i jezik zajednice iz koje potiču. Mnogi Albanci i Bošnjaci nijesu imali pristup obrazovanju na svom jeziku u prošlosti, pa je obaveza savremene države da to ispravi i omogući očuvanje identiteta u dijaspori.

* * *

AMANDMAN 3 – Ljetnja škola i zavičajne škole na jezicima manjina

Član 42 i član 43 mijenjaju se i dopunjavaju kako slijedi:

U oba člana, iza riječi „jezika i kulture“ dodaje se:

„...uključujući programe na jezicima manjinskih naroda u skladu sa sastavom prijavljenih polaznika.“

Obrazloženje

Pripadnici manjina čine značajan dio dijaspore. Djeca iz ovih porodica treba da imaju mogućnost da pohađaju programe na jeziku svojih predaka. Ovaj amandman omogućava inkluzivan pristup.

* * *

AMANDMAN 4 – Obavezna zastupljenost manjina u Savjetu za dijasporu

Na član 19 – nakon stava „predstavnici drugih institucija i udruženja“ dodaje se nova alineja:

„– po jedan predstavnik manjinskih naroda proporcionalno udjelu tih naroda u ukupnoj dijaspori Crne Gore.“

Obrazloženje

Savjet za saradnju sa dijasporom mora imati legitimnu i realnu reprezentaciju zajednica koje čine crnogorsku dijasporu. Albanci, Bošnjaci i druge manjine imaju brojnu i historijski aktivnu dijasporu, a trenutno zakon ne garantuje njihovu adekvatnu zastupljenost.

* * *

AMANDMAN 5 – Transparentnost finansiranja

Na član 45 dodaje se nova alineja:

„(3) Ministarstvo je dužno da na svojoj internet stranici objavi sve informacije u vezi sa raspodjelom sredstava, uključujući: javne konkurse, pristigle prijave, bodovne liste Komisije, sastave Komisije, odluke o sufinansiranju, iznose dodijeljenih sredstava i izvještaje o realizaciji.“

Obrazloženje:

Povjerenje dijaspore zavisi od potpune transparentnosti državnih fondova. Javno objavljivanje rang-lista, kriterijuma i ugovora sprječava sumnje u političku pristrasnost i povećava povjerenje zajednica.

* * *

AMANDMAN 6 – Definisanje benefita iseljeničke knjižice

Na član 38 dodaje se novi stav:

„Iseljenička knjižica omogućava imaoocu pristup posebnim pogodnostima, uključujući smanjenje administrativnih taksi, pojednostavljene procedure pred državnim organima i olakšice prilikom otvaranja privrednih subjekata, u skladu sa propisima Vlade.“

Obrazloženje

Iseljenička knjižica u predlogu zakona postoji kao dokument identifikacije, ali bez stvarnih benefita. Mora imati konkretnu vrijednost kako bi motivisala povratnike i investitore iz dijaspore.

* * *

AMANDMAN 7 – Prepoznavanje istorijskih razloga iseljavanja

Na član 5 (Odnos Crne Gore prema dijaspori – iseljenicima) dodaje se novi stav:

„Država prepoznaje da su pojedini pripadnici dijaspore – iseljenika napustili Crnu Goru usljed ekonomskih, socijalnih i bezbjednosnih okolnosti, uključujući diskriminaciju i ograničene mogućnosti zapošljavanja, te teži stvaranju uslova da se takve okolnosti više nikada ne ponove.“

Obrazloženje

Ovaj član uvodi iskreno i simbolično priznanje prema zajednicama koje su napustile državu zbog diskriminacije ili pritiska, posebno Albancima i Bošnjacima. To je snažna poruka povjerenja i pomirenja.

* * *

AMANDMAN 8 – Uvođenje definicije remitanci u zakon

Dodaje se novi član 1a, koji glasi:

Član 1a (Definicija remitanci – doznaka iseljenika)

„Remittance (doznake iseljenika) predstavljaju dobrovoljne novčane ili nenovčane transfere koje pripadnici dijaspore – iseljenika upućuju fizičkim licima, porodicama, domaćinstvima, zajednicama ili institucijama u Crnoj Gori, putem formalnih ili neformalnih kanala, radi podrške potrošnji, investicijama, štednji, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, stanovanju ili drugim potrebama primaoca.“

Obrazloženje

Crna Gora do sada nema pravnu definiciju remitanci, iako one predstavljaju jedan od najvećih stabilnih priliva iz inostranstva. Definicija se usklađuje sa preporukama Svjetske banke i MMF-a.

* * *

AMANDMAN 9 – Uvođenje posebnog poglavlja o remittancama

Nakon člana 15 dodaje se novo poglavlje VIa i novi član:

VIa. REMITANCE (DOZNAKE ISELJENIKA)

Član 15a (Podsticanje upotrebe remitanci za razvoj Crne Gore)

„Država podstiče upotrebu remitanci u funkciji održivog ekonomskog i socijalnog razvoja Crne Gore, kroz:

1. promovisanje formalnih i sigurnih kanala slanja doznaka;
2. smanjenje transakcionih troškova za slanje doznaka;
3. informisanje dijaspore o investicionim mogućnostima;
4. kreiranje programa koji omogućavaju korišćenje remitanci za lokalne razvojne projekte;
5. razvoj finansijskih instrumenata namijenjenih dijaspori.“

Obrazloženje

Remittance su važan razvojni potencijal. Ovim članom država preuzima aktivnu ulogu u njihovoj racionalnoj upotrebi i smanjenju troškova, što je međunarodni standard.

* * *

AMANDMAN 10 – Uključivanje remittanci u ekonomsko planiranje

Na član 15 dodaje se novi stav:

„(5) Ministarstvo nadležno za ekonomski razvoj dužno je da u strateške dokumente, razvojne planove i analize uključi podatke o obimu, trendovima i potencijalu remitanci kao jednog od ključnih izvora finansijskih priliva u Crnoj Gori.“

Obrazloženje:

Država nikada nije sistematski uključila remittance u ekonomske politike, iako su u mnogim opštinama veće od plata i penzija zajedno. Ovim se obavezuje Vlada da tretira remittance kao relevantan ekonomski faktor.

* * *

AMANDMAN 11 – Smanjenje troškova slanja remittanci

Dodaje se novi član 15c:

Član 15c (Smanjenje troškova transfera remitanci)

„Država, u saradnji sa bankama, međunarodnim organizacijama i digitalnim servisima, preduzima aktivnosti radi smanjenja troškova slanja doznaka u Crnu Goru, u skladu sa ciljem Ujedinjenih nacija da prosječni trošak transfera ne prelazi 3%.“

Obrazloženje:

Naše dijaspore godišnje izgube milione eura na visokim bankarskim provizijama. Smanjenje troškova je direktan benefit i za građane i za ekonomiju.

* * *

AMANDMAN 12 – Statistika i transparentnost

Dodaje se novi stav u član 59 (evidencije):

„Ministarstvo objavljuje godišni izvještaj o obimu remittanci i njihovom regionalnom uticaju, na osnovu podataka Centralne banke i međunarodnih institucija.“

Obrazloženje

Država mora imati pregled remittanci po opštinama, jer one često čine osnovu lokalne ekonomije (npr. Ulcinj, Rožaje, Plav, Gusinje).

* * *

AMANDMAN 13 – Pružanje podrške iseljenicima

Dodaje se novi stav u član 16:

„Poslove iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo može povjeriti jedinicama lokalne samouprave.“

Obrazloženje

Da ne bi došlo do dupliranja kancelarija ili pak centralizacije, radi optimizacije, mora se ostaviti mogućnost da Ministarstvo poslove pružanja podrške iseljenicima povjeri jedinicama lokalne samouprave.

Dr ILIR ÇAPUNI

Poslanik koalicije „ALEANCA SHQIPTARE / ALBANSKA ALIJANSA“

